

Pán docent páli tak trochu od pása

Autor: Vladimír Palko

Dátum: december 2020

Zdroj : [Pán docent páli tak trochu od pása \(dennikstandard.sk\)](#)

Vladimír Palko reaguje na kritiku Jána Šeba voči rodičovskému bonusu a dôchodkovej reforme.

Rodičovský bonus je zakotvený v návrhu ústavného zákona o dôchodkoch, a ten už je v medzirezortnom pripomienkovom konaní. Pripomeňme, čo to je rodičovský bonus. Pracujúci rodičia – dôchodcovia budú dostávať mesačne prídavok k dôchodku vo výške najmenej pätiny odvodov súvisiacich so starobným poistením, ktoré mesačne odvádza ich pracujúce dieťa.

Že tento návrh bude predmetom kritiky, bolo jasné. Kritikmi sú poväčšine ekonómovia podporujúci II. pilier, ale niekedy prichádza odpor voči bonusu aj z niektorých politických kruhov. Preto predpokladám, že zápas o rodičovský bonus nemusí byť jednoduchý. Ale veď nič proti kritike ako takej. Proti niektorej sa však treba ozvať.

Minulý týždeň ekonóm doc. Ján Šebo poskytol rozhovor denníku Postoj s veľavravným titulkom „Z rozprávky o troch grošoch sa stal populistický lov na penzistov“. Nebol to prvý rozhovor Jána Šeba na tému údajného populizmu rodičovského bonusu. V októbrovom rozhovore pre Sme Šebo uviedol, že minister Krajniak prekročil všetky hranice populizmu.

K rozhovoru pána docenta v Postoji mám niekoľko poznámok. Najprv k číslam, ktoré uvádza o nákladoch na rodičovský bonus.

Pán docent sa sekol o 100 percent

Ján Šebo odhaduje, že keďže výdavky Sociálnej poisťovne na starobné dôchodky z I. piliera predstavovali sumu asi 5,5 miliardy eur ročne, tak rodičovským bonusom vznikne strata predstavujúca pätinu tejto sumy, čiže 1,3 miliardy (sic!). Tu sa docent Šebo dopustil nešváru kritizovať návrh, ktorý poriadne nepochopil.

Rodičovský bonus neodvádza totiž pracujúci občan, ktorého rodičia už nežijú, a takisto ho neodvádza pracujúci občan, ktorého rodičia ešte nie sú na dôchodku. Preto skutočné náklady na rodičovský bonus sú iba asi polovica z tej 1,3 miliardy, o ktorej hovoril pán Šebo. A vzhľadom na to, že do hlasovania o zákone budú, ako to už býva, prebiehať rôzne politické rokovania a zvažovania čísel a možností, nemožno vylúčiť, že po úprave čísel náklady na rodičovský bonus klesnú ešte viac. A tak suma, ku ktorej napokon dôjdeme, nemusí vyzeráť až tak nefinancovateľne.

Inak, keď hovoríme o rozpočtovej zodpovednosti...

Poznámka na okraj. V diskusii o rodičovskom bonuse sa potvrdzuje, že poukazovanie na rozpočtovú zodpovednosť nastupuje práve vtedy, keď sa niekomu daný ekonomický návrh nepáči. Pokiaľ sa návrh páči, tak sa nákladmi naň až tak neargumentuje.

Tak napríklad už dávnejšie je známe, že súčasných päť percent odvodov do II. piliera sa má zvýšiť do roku 2024 postupne na 6 percent. Navýšenie o percento predstavuje náklady cca medzi 150 a 200 miliónmi eur. Nedávne zrušenie bankového odvodu znamená o 3,34 miliardy menej do štátneho rozpočtu. Už len tieto dve sumy by stačili takmer na pokrytie rodičovského bonusu. A kričí niekto pri nich: „Pozor na

rozpočtovú zodpovednosť!“? Ani nie. Tak sa netvárame, že sú to práve navrhovatelia rodičovského bonusu, ktorí idú rozvracať štátny rozpočet.

Ako je to s tým populizmom

Keď spomínam výpočtovú chybu pána docenta, tak nie preto, že by som ho chcel spochybníť ako odborníka. Nie. Pozrel som si na Google Scholar jeho publikačnú činnosť a všetka češť. Naozaj je odborníkom, konkrétne na II. pilier. Ide o to, že seknúť sa môže každý, a preto by však aj každý mal formulovať svoje postoje trochu zdržanlivejším jazykom. To sa pánovi Šebovi vždy nedarí.

Paušálne označuje navrhovanie rodičovského bonusu za populizmus a lov na penzistov. To už ani nie je kritika. To je skôr invektíva. Predovšetkým, bonus nenavrhujú iba politici ako Milan Krajniak. Hovorím a píšem o ňom štrnásť rok a som už desať rokov mimo politiky. Voličov penzistov nenaháňam a bonus presadzujem, lebo je to správna vec. Ale keď sa politik rozhodne ten návrh presadzovať, ako to urobil minister Krajniak, tak by mu za to malo patriť uznanie.

Čo už je populistické na tej myšlienke? Rodičia, ktorí majú deti, doplácajú na to nižším platom a následne aj nižším dôchodkom, čísla som zverejnil. Prečo potom odvody ich pracujúcich detí, de facto štátom zoštátnené, majú byť rozdeľované na dôchodky bez zohľadnenia toho, kto ako prispel k udržateľnosti dôchodkového systému? Kto prispel deťmi menej, a tým mohol viac rozvíjať svoju pracovnú kariéru a dvíhať svoj plat a dôchodok. A kto prispel výchovou detí viac, čím spomalil svoj kariérny rast, teda aj rast svojho platu, a teda znížil svoj dôchodok.

Pozrime sa do Nemecka, kde myšlienku prídavného dôchodku, zohľadňujúceho, ktorý dôchodca ako prispel deťmi k udržateľnosti systému, (po našom rodičovského bonusu), presadzujú viacerí známi odborníci a ekonómovia, a to oveľa viac ako politici. Hans-Werner Sinn, autor veľkého počtu monografií, nemecký ekonóm číslo jedna v súčasnosti, známy v celej Európe. Paul Kirchhof, právnik, bývalý sudca nemeckého ústavného súdu, expert na daňové právo, alebo profesor ekonómie Martin Werding. Posledné meno je môjmu kritikovi dobre známe, docent Šebo Werdinga cituje v jednej zo svojich prác.

Ale k pointe: Títo autori nevyzerajú ako zástup populistov, nenaháňajú žiadnych voličov. Preto s tými nálepkami populizmu opatrnejšie.

Ďalšie argumenty pána Šeba

Docent Šebo tvrdí, že rodičovský bonus je hračka politikov na rozoštvávanie ľudí. Prečo? Nedá sa ľuďom normálne vysvetliť problém, že rozhodnutie vychovať budúcich platiteľov dôchodkov tých rodičov stojí to, že dôchodok ich samotných bude nižší? To sa dá vysvetliť ľahko, stačí chcieť. Zažil som to raz na Orave, postavila sa sympatická pani, mohla mať okolo 50 a mala viac detí. Spýtala sa nahlas, prečo má byť jej dôchodok nižší ako dôchodok jej kamarátky z Bratislavy, ktorá deti nemá, pričom to budú deti z Oravy, ktoré budú prispievať na dôchodok jej spolužiačky z hlavného mesta. Vyzeralo to ako propagačný klip na rodičovský bonus, pokojné a vecné pomenovanie problému. Samozrejme, ak sa bude hovoriť o rozoštvávaní, tak sa to možno rozoštvie.

Docent Šebo si kladie jednu správnu otázku. Ako hlboko do rodinných vzťahov chceme pustiť štát? No ale nie je to práve naopak? A síce, že už sa tak stalo dávno vytvorením moderného sociálneho štátu? Štátne systémy dôchodkového a zdravotného zabezpečenia zmenili rodinné vzťahy medzi generáciami na nepoznanie. Štát prisľúbil ľuďom, že on, nie rodina, nie deti, sa o nich postará až do konca ich dní. Tým štát narušil existujúce ekonomické väzby v rodine. A rodičovský bonus je len malá korekcia v smere obnovenia väzieb. Veď rodičia a ich deti iba chcú, aby deti mohli aspoň malou čiastkou prispieť najprv svojim rodičom v starobe a až potom prispieť celému národu. Veď len chcú, aby ich štát ako rodinu

rešpektoval. A keďže medzi rodičmi a deťmi stále prebiehajú finančné toky raz jedným, raz opačným smerom, rodičovský bonus vlastne znamená, že štát im spolu ako rodine ponechá viac peňazí.

Rodinné účty

Najzaujímavejšie je, že docent Šebo v podstate aj súhlasí s hlavným argumentom navrhovateľov rodičovského bonusu, teda, že rodičia detí, teda budúcich platiteľov dôchodkov, sú diskriminovaní. Dokonca uznáva, že „filozoficky je tento pokus o zavedenie princípu troch grošov správny a spravodlivý“. Za to som mu vďačný. Zároveň však rodičovský bonus nechce. Tvrdí, že rodičovským bonusom „naznačujeme, že nikto iný ako dôchodcovia si nič nezaslúži“. Nerozumiem tomu. Keď chcem niekomu niečo dať, znamená to, že nechcem dať nič nikomu inému?

Docent Šebo chce systém rodinných účtov. Nepochybne je to zaujímavá myšlienka. Pán Šebo ju pre Postoj vysvetlil veľmi útržkovito, preto ju ani tu nebudem vysvetľovať, ani hlbšie reagovať. Ale je tam jeden jasný problém. Rodinný účet začína pri narodení dieťaťa. Keby sme také čosi hneď zaviedli, tak sa to nebude týkať ľudí nad päťdesiat. Tí už žiadne deti a účty mať nebudú. A je ich milión plus niekoľko stotisíc. Teda tí, čo majú deti, budú diskriminovaní naďalej. A sú tam napríklad dnešní šesťdesiatnici, ktorí priviedli na svet nesmierne silné ročníky na prelome 70. a 80. rokov.

A vieme, aké dôchodky ich čakajú podľa prognóz. Pomer priemerného dôchodku k priemernému platu v našom národnom hospodárstve kvôli demografickému vývoju stále klesá. To vlastne nie je predpoveď, to je desaťročia realita. V roku 1991 to bolo 53.5 percenta, v roku 2017 sme klesli pod 45 percent, dnes sme na 42 percentách. O dvadsať rokov to môže byť na 35 percentách.

Myšlienke rodičovského bonusu sa nedá vyhnúť

Nech sa na to pozeráme akokoľvek, súčasný dôchodkový systém je nastavený absurdne, vie sa to už viac ako polstoročie. Ale kým neprepukla demografická kríza, nebolo to tak viditeľné. Ale ona prepukla. Pre demografický vývoj budú na tom najhoršie tí dôchodcovia, ktorí ten negatívny vývoj nespôsobili. A nedá sa im pomôcť inak, ako nejakou formou rodičovského bonusu. Môžeme to kamuflovať, môžeme to nazývať inými názvami, ale stále to bude niečo ako rodičovský bonus.